

Notes impertinents (XII) Cinema per a infants, anihilant cinema

Antoni Serra

Moby Dick.

Sí, la "cosa" —no sé, tal vegada com la cosa nostra— pot semblar complexa, envitricollada fins i tot o, si se m'apura, contradictòria; però confés que a mi no m'ho pareix gens ni mica. Tot al contrari, és del tot diàfana i probablement, més a la llarga que a la curta, vexatòria.

Bé, ja n'hi ha prou de divagacions..., perquè, al cap i a la fi, em vull referir, des de la soledat i aïllament del meu estudi, al cinema que es fa per a infants i al·lotells, sobretot el de la *factory* Walt Disney.

Mai he entès que als infants se'ls tracti, des de qualsevol angle de la realitat cultural, com si fossin un món a part o visquessin a una galàxia diferent —del tot allunyada— de la dels adults. ¿Per què hi ha d'haver una litera-

tura —i cinema, és clar— específica per a nins? ¿Per què, fins i tot, aquest tipus de pretesa literatura ha de ser dividida en edats? ¿Quina explicació intel·ligible hi podem trobar? Ja a finals del no sé si dir mític segle XIX per molts conceptes, sobretot l'intel·lectual, l'escriptor Henry James va dir, al llibre *The art of fiction / The future of novel* (agrupa diverses conferències, textos i pròlegs), que era absurd aquest reduccionisme literari i que només es podia justificar sabent "que escriure per als escolars es fan grans fortunes, si no grans reputacions". Però jo crec que, a més, es va més enllà: és una manera prou sibil·lina de controlar, sotmetre, subordinar l'individu des dels primers anys d'educació i formació per part d'aquells sectors —el polític, l'econòmic— que dominen la societat.

Robin de los bosques.

El cinema per a infants, almanco en la mesura en què avui s'està produint, és un parany intel·lectual a més d'un excel·lent negoci, bé és cert. Així tenim que tot aquest món poblat de dibuixos més o manco suggestius que van des de Monstruos, S. A. fins als Nemo, Sirenitas, Scooby-Doo, Correcaminos (en tot cas a mi en resulta més simpàtic el Coyote, perquè sempre i irreversiblement és el perdedor; com diria Lowry, jo sempre estic al costat dels vençuts) i sobretot, sí, sobretot els inefables Pokémon van forjant un estat

En no poques ocasions tenc la impressió que tractam els nostres infants com si fossin subnormals, com si no haguessin de conèixer amb nosaltres en el mateix món d'alegries, de penes i d'inquietuds. ¿Per què marginal-los del bon cinema de totes les èpoques? Vostès mateixos

emocional proper a la ràbia, a la violència i al triomf del més suposadament "viu" i desvergonyit. També és cert que hi ha, ja que no es tracta de ser tan radical i manco dogmàtic, excepcions prou valuoses com la majoria de dibuixos (no tots) de Tom i Jerry, dels Pica-piedra i una pel·lícula que em sembla excel·lent com *Ice Age*, amb personatges d'exquisida intencionalitat vital com Sid, el mamut Manfred, el tigre Dídac i, tal volta el més entranyable, l'esquirol prehistòric Scrat. Però són excepcions, com he dit. Perquè la immensa majoria d'aquests films, molts d'ells sorgits del concubinat Walt Disney-Pixar, resulten anihilants i fan un flac favor a la intel·ligència normal i normalitzada. O sigui, contribueixen a la destrucció de la força, la virtut i l'eficàcia del pensament a qualsevol època i geografia. Així ho pensa, i així ho dic —escric— sense embuts. El contrari, seria com posar floretes a la sor Tecla d'ovaris romanesos. ¿Tal volta aquesta no és una nota imperinent? Sí, gràcies; no es mereixen.

Per ventura a causa de la meua —ja llunyana— formació científica en el vell Clínic barceloní, m'agrada l'experimentació (aleshores usàvem un vell microscopi francès Vèrick-Stiassnie, d'una fiabilitat gens ni mica fiable). I em vaig decidir a fer un experiment —pel que fa a la sensibilitat— amb éssers humans. Als meus fills, encara molt jovenets, quatre i sis anys (malgrat jo sigui ja un vell malsofrit, ¿hi entén d'aquestes coses, la biologia?), que ariaven bruixats pels Pokémon els vaig posar a la petita pantalla del meu estudi dues pel·lícules d'aventures per a mi claus, dins la cinematografia, i que són l'antitesi del cine infantil: *The Three Musketeers* (1948), de Sidney amb Gene Kelly i *The adventures of Robin Hood* (1938), de Keighley i Curtiz, amb Errol Flynn, Basil Rathbone i un secundari magistral, com era Alan Hale. I els dos al·lotjells varen seguir els films del principi al final entusiàsticament, fins el punt que ja les han visionades més d'una desena de vegades. Dies després, vaig voler comprovar l'efecte que els produiria *Around the world in eighty days* (1956), la realització d'Anderson interpretada per David Niven, Cantinflas i Shirley MacLaine, entre d'altres, i el resultat fou semblant. Però estic convençut que si m'hagués decidit per alguns films de Ford, Hitchcock o Huston (¿per què no el seu *Moby Dick* [1956]?) també n'hauria aconseguit resultats molt semblants —encara que sigui molt suposar, és clar.

En no poques ocasions tenc la impressió que tractam els nostres infants com si fossin subnormals, com si no haguessin de conèixer amb nosaltres en el mateix món d'alegries, de penes i d'inquietuds. ¿Per què marginal-los del bon cinema de totes les èpoques? Vostès mateixos. Ja en tenim prou amb els Reis d'Orient i d'altres artefactes i enginyers més o manco convencionals. *Sicut sagittæ in manu potentis: ita filii excussorum...* Com va dir un poeta anglès:

*There will be time, there will be time
To prepare a face to meet the faces that you meet:
There will be time to murder and create!*

(1) Que podríem traduir literalment com "Hi haurà temps, hi haurà temps / de modelar un rostre per a enfrontar-te als rostres que ja coneixes: / hi haurà temps per assassinar i crear".